АКМЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ У СВІТОВІЙ НАУКОВІЙ ДУМЦІ

Воронін А. І., Зелений І. І.
здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

У статті розглянуто акмеологічний аспект формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів, який розкрили дослідники зі Сполучених Штатів Америки, Великої Британії, Австралії, Португалії, Німеччини, Китаю. Розкрито вплив саморозвитку, самоконтролю, навчання, пам'яті, мотивації на акмеологічне зростання офіцера-лідера.

Ключові слова: *майбутні офіцери, акмеологічний підхід, професійна підготовка, лідерство, компетентність, компетентнісний підхід.*

The article examines the acmeological aspect of the formation of leadership competence of future officers, which was revealed by researchers from the United States of America, Great Britain, Australia, Portugal, Germany, and China. The impact of self-development, self-control, learning, memory, and motivation on the acmeological growth of a leader officer is revealed.

Keywords: *future officers, acmeological approach, professional training, leadership, competence, competence approach.*

Ефективний розвиток лідерської компетентності майбутніх офіцерів сьогодні є необхідною складовою сучасної профільної підготовки та формування висококваліфікованого фахівця, а також його акмеологічного зростання.

Американські дослідники розглядали такі аспекти підготовки фахівців, як формування практичних навичок, набуття досвіду та оволодіння лідерською компетентністю [1]. Формування сучасних стандартів набуття практичних навичок потребує розвитку компетентностей — саморозвитку, самоконтролю, навчання, пам'яті. Ці компетентності мають позитивну динаміку, яка визначається процесом навчання та сприйняттям тих, хто їх розвиває.

Дослідження впливу мотивації, цілей і здібностей на саморегуляцію людської діяльності (здоров'я, освіта, практичні навички, саморозвиток) проведено в Англії [2]. Результати дослідження свідчать про центральну роль процесів мотивації та саморегуляції для досягнення високих результатів. Австралійські дослідники вивчали вплив компетентностей на саморегуляцію та розвиток [9]. Отже, розвиток лідерства

 10.34142//2708-4809.SIUTY.2022.161

потребує формування соціальної компетентності та саморегуляції. На формування лідерської компетентності позитивно впливають навчальні досягнення (математика, грамотність), а агресивна поведінка, симптоми депресії, ожиріння, паління, фізичні захворювання мають зворотний вплив. Загалом сформовані компетентності можуть передбачати прогрес, міжособистісну поведінку, психічне здоров'я, здоровий спосіб життя, а також професійні та особисті досягнення.

Австралійські дослідники досліджували мотивацію як складову лідерської компетентності та основний фактор її розвитку [4]. Самосприйняття і самовизначення є центральними для пояснення людської мотивації. Показано також можливості комплексної регуляції та формування внутрішньої мотивації (тобто мотивації до навчання, досвіду, стимулювання та досягнення результату).

Вплив на академічну успішність і формування лідерської компетентності вивчали англійські та австралійські дослідники [7]. На формування професійних навичок впливає самооцінка та здібності людини. Було проведено дисперсійний аналіз і розглянуто зв'язок між здібностями, самооцінкою, академічною успішністю, компетентностями та емоційним інтелектом. В основі зв'язку між академічною успішністю та формуванням лідерської компетентності лежать три механізми: регуляція академічних емоцій, побудова соціальних відносин та академічний зміст.

Важливість лідерської компетентності та самоефективності в навчальній успішності студентів досліджували німецькі вчені. Лідерська компетентність, самоефективність, професійна майстерність залежать від якості викладання, набутих умінь і успішності майбутніх офіцерів. Складність полягає в неоднозначності щодо концептуалізації та оцінюванні вчителів у контексті їхньої компетентності, а також у відсутності досліджень щодо зв'язків між лідерською компетентністю та академічною успішністю учнів.

Американські дослідники вивчали культурну значущість і мотивацію досягнення [5]. Розвитку мотивації сприяє усвідомлення навчальних завдань і виховання та автономне навчальне середовище. Передбачається, що майбутнім офіцером було б легше вчитися, якби їхні викладачі використовували змістовні та складні практичні завдання; активно залучав їх до прийняття рішень; зведені до мінімуму соціальні порівняння; використовували методи оцінки, засновані на критеріях, а не на нормах; використовували чотири ключові принципи мотивації: значущість, компетентність, автономія та взаємозв'язок.

Трансформацію соціального та емоційного навчання вивчали американські дослідники. Трансформація процесу навчання самовдосконален-

ня майбутніх офіцерів дає змогу прищепити правильні поняття культури, ідентичності, свободи, приналежності та сформувати набір базових компетенцій академічного, соціального та емоційного навчання, у тому числі власного зростання (акмеологічна компетентність). Розвиток цієї компетентності забезпечує особистий і професійний розвиток.

Команда дослідників із Китаю вивчала мотивацію та її зв'язок з іншими особистими факторами [6]. Спостерігається вплив потенційних факторів на формування лідерської компетентності, включаючи різні види мотивації, аспекти тривожності, етапи розвитку майбутнього офіцера та культурний контекст. Існує помірна негативна кореляція між мотивацією майбутніх офіцерів і тривожністю. Кореляція тривожності та компетентності була сильнішою, ніж її кореляція з ціннісними переконаннями. На величину ефекту не вплинули аспекти тривоги, етапи розвитку майбутніх офіцерів та культурні умови.

Аналіз впливу мотивації на успішність описано канадськими дослідниками [8]. Спостерігається вплив мотивації на успішність майбутніх офіцерів. Крім того, мотивація пов'язана з величиною досягнень, яка залежить від інтенсивності та якості навчання.

Вивченням мотивації як сучасної компетентності займалися португальські дослідники. Існує позитивний зв'язок між мотивацією та продуктивністю; мотивація залежить від методів навчання і здатності до саморегуляції. Сучасні цифрові засоби позитивно впливають на мотивацію та формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів. Важливими чинниками формування та розвитку лідерської компетентності є мотивація та методи її вдосконалення, а також правильне цілепокладання (Camacho et al., 2021).

Список використаних джерел

1. American Psychological Association. APA Guidelines for Psychological Assessment and Evaluation. 2020. URL : https://www.apa.org/about/policy/guidelines-psychological-assessment-evaluation.pdf (дата звернення 10.10.22).
2. Baird H. M., Webb T. L., Sirois F. M., Gibson-Miller J. Understanding the effects of time perspective: a meta-analysis testing a self-regulatory framework. Psychol. Bull. 2021. 147. P. 233–267. DOI: 10.1037/bul0000313.
3. Camacho A., Alves R. A., Boscolo P. Writing motivation in school: a systematic review of empirical research in the early twenty-first century. *Educ. Psychol*. 2021. Rev. 33. P. 213–247. DOI: 10.1007/s10648-020-09530-4.
4. Howard J. L., Gagné M., Bureau J. S. Testing a continuum structure of self-determined motivation: a meta-analysis. *Psychol. Bull.* 2017. 143. P. 1346–1377. DOI: 10.1037/bul0000125.
5. Kumar R., Zusho A., Bondie R. Weaving cultural relevance and achievement motivation into inclusive classroom cultures. *Educ. Psychol*. 2018. 53. P. 78–96. DOI: 10.1080/00461520.2018.1432361.

6. Li Q., Cho H., Cosso J., Maeda Y. Relations between students' mathematics anxiety and motivation to learn mathematics: a meta-analysis. *Educ. Psychol*. 2021. Rev. 33. P. 1017–1049. DOI: 10.1007/s10648-020-09589-z.
7. MacCann C., Jiang Y., Brown L. E. R., Double K. S., Bucich M., Minbashian A. Emotional intelligence predicts academic performance: a meta-analysis. *Psychol. Bull*. 2020. 146. P. 150–186. DOI: 10.1037/bul000 0219
8. McBreen M., and Savage, R. The impact of motivational reading instruction on the reading achievement and motivation of students: a systematic review and meta-analysis. *Educ. Psychol*. 2020. Rev. 33. P. 1125–1163. DOI: 10.1007/s10648-020-09 584-4.
9. Robson D. A., Allen M. S., Howard S. J. Self-regulation in childhood as a predictor of future outcomes: a meta-analytic review. Psychol. Bull. 2020. 146. P. 324–354. DOI: 10.1037/bul0000227.